

Medelpads Räddningstjänstförbund
Revisorerna

2024-12-11

Till Direktionen för Medelpads Räddningstjänstförbund
För kännedom Kommunfullmäktige i Sundsvall, Timrå och Ånge kommuner

Granskning av samverkan vid klimatrelaterade kriser

KPMG har på uppdrag av kommunalförbundets revisorer genomfört ovanstående granskning.

Revisorerna önskar skriftligt svar på revisionsrapporten senast den 19 mars 2025. Av svaret bör det framgå vilka eventuella åtgärder som ska vidtas och när de beräknas vara genomförda.

Revisorerna i Medelpads Räddningstjänstförbund

Ain Liivlaid
Ordförande

Reinhold Hellgren

Keijo Ojala

Granskning av samverkan vid klimatrelaterade kriser

Rapport

Medelpads Räddningstjänstförbund

KPMG AB

2024-12-11

Antal sidor 17

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Lagstiftning och regelverk av relevans för området	6
3.1	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor	6
3.2	Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)	7
4	Resultat av granskningen	8
4.1	Organisation	8
4.2	Ansvar	8
4.3	Målsättningar med verksamheten	9
4.4	Förbundets arbete med riskanalyser	10
4.5	Förbundets förebyggande arbete samt beredskap vid eventuell klimatrelaterad händelse	13
5	Samlad bedömning och rekommendationer	17

1 Sammanfattning

KPMG har av Medelpads Räddningstjänstförbunds revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska förbundets samverkan vid klimatrelaterade kriser. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om förbundet har säkerställt en tillräcklig samverkan vid klimatrelaterade kriser.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att förbundet i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig samverkan vid klimatrelaterade kriser.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att förbundet säkerställt att en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) genomförts som omfattar klimatpåverkan, i enlighet med gällande lagstiftning. Förbundet har även upprättat ett *Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst* som inkluderar klimatrelaterade händelser. Vi anser att handlingsprogrammet tillsammans med upprättad RSA bör ge förbundet goda förutsättningar att kunna agera vid klimatkriser. Det finns även en fastställd samverkan med ägarkommunerna, vilket stöds av styrande dokument. Samverkansprocessen vid faktiska händelser kan dock förtydligas genom en särskild samverkansrutin som även inkluderar hur övning inför potentiella händelser ska genomföras med respektive ägarkommun.

I det följande redovisas vår samlade bedömning per revisionsfråga.

Revisionsfråga	Bedömning
Har förbundet säkerställt att en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) genomförts som omfattar påverkan av ett förändrat klimat?	Ja
Finns det en fastställd samverkan med förbundets ägarkommuner i händelse av att klimatrelaterad kris uppstår?	I allt väsentligt

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi direktionen i Medelpads Räddningstjänstförbund att:

- Utarbeta skriftliga rutiner för att formalisera och klargöra samverkansprocessen vid faktiska händelser, inklusive klimatrelaterade kriser. Rutinerna bör även innehålla en plan för hur samarbetet med den politiska ledningen i ägarkommunerna ska genomföras vid övningar inför potentiella händelser.

2 Bakgrund

KPMG har av Medelpads Räddningstjänstförbunds revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska förbundets samverkan vid klimatrelaterade kriser. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2024.

Klimatförändringar påverkar såväl vår gemensamma livsmiljö som våra individuella förhållanden, via exempelvis boende, arbete och hälsa. Vid extraordinära händelser kan klimatrelaterade kriser så som översvämning och ras inträffa, vilket kan drabba enskilda på ett personligt plan, men även ekonomiskt. Räddningstjänstförbundets uppdrag innebär att skydda och rädda människor, egendom och miljö inom medlemskommunerna.

Revisorerna har med bakgrund i detta samt utifrån genomförd riskanalys 2024 beslutat att genomföra en granskning av förbundets samverkan vid klimatrelaterade kriser.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen har syftat till att bedöma förbundet har säkerställt en tillräcklig samverkan vid klimatrelaterade kriser.

Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Har förbundet säkerställt att en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) genomförts som omfattar påverkan av ett förändrat klimat?
- Finns det en fastställd samverkan med förbundets ägarkommuner i händelse av att klimatrelaterad kris uppstår?

2.1.1 Avgränsning

Granskningen har avsett direktionen för Medelpads Räddningstjänstförbund och omfattat samverkan med de kommuner som ingår som medlemmar i förbundet, det vill säga Sundsvall, Timrå och Ånges kommuner. Granskningen har avgränsats till verksamhetsår 2024, men tillämpbara beslut och eventuella åtgärder som fattats under verksamhetsår 2023 har även varit aktuella för granskningen.

Noterbart är att vi inom ramen för granskningen ej haft möjlighet att ta del av Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) med hänvisning till att den omfattas av sekretess. De uppgifter som lämnats i intervju avseende RSA har verifierats genom ett digitalt möte där vi fått möjlighet att i begränsad form ta del av handlingen.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- Kommunallagen 6 kap. 1 §, 6 §
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Kommunalförbundsordning för Medelpads Räddningstjänstförbund
- Reglemente för förbundsdirektionen i Medelpads Räddningstjänstförbund
- Handlingsprogram 2024–2027 för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier samt intervjuer med berörda tjänstepersoner och förtroendevalda. Nedan följer en sammanfattning av metoden, inklusive information om bedömningsnivåer och kvalitetssäkring av rapporten.

2.3.1 Dokumentstudier

Ett antal dokument har granskats och analyserats såsom styrande dokument som förbundsordning, handlingsprogram 2024–2027, krisledningsplan, mål- och resursplan 2024, stabsinstruktion samt uppföljningsdokument från 2024. Dokumentgenomgången har i huvudsak avsett dokument som är aktuella för granskningsåret 2024. Dokument från tidigare år ha inkluderats i den mån det har varit nödvändigt för att ge en bakgrund till området.

2.3.2 Intervjuer

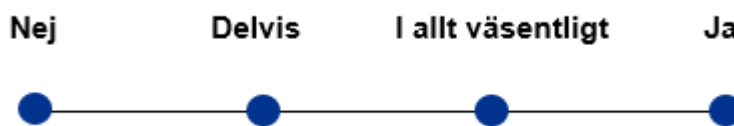
Inom ramen för granskningen har intervjuer genomförts med syfte att dels verifiera det som framgår av mottagen dokumentation, dels för att undersöka funktionernas bild huruvida samverkan vid klimatrelaterade kriser är ändamålsenlig.

Följande funktioner har intervjuats i granskningen:

- Direktionens presidium.
- Förbundschef.
- Biträdande förbundsdirektör.
- Säkerhetschef tillika säkerhetsskyddschef.
- Miljöstrateg.
- Brandstrateg.

2.3.3 Bedömningsnivåer

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Figur 1: Bedömningsnivåer

2.3.4 Kvalitetssäkring och faktakontroll

Kvalitetssäkring av granskningen och rubricerad revisionsrapport har skett enligt KPMG:s gängse rutin. Kundens ansvar har ansvarat för den interna kvalitetssäkringen av rapporten.

De funktioner som intervjuats har beretts möjlighet att faktakontrollera rapporten i syfte att verifiera dess uppgifter.

3 Lagstiftning och regelverk av relevans för området

3.1 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Begreppet räddningstjänst avses i lag (2003:778) om skydd mot olyckor de räddningsinsatser (LSO) som kommunen ansvarar för vid olyckor och överhängande fara för olyckor. Intentionen med lagstiftningen är att begränsa skador för människor och på egendom eller miljö vid olyckor. Skyddet mot olyckor ska vara tillfredställande och likvärdigt. Syftet med genomförandet av räddningsinsatser är enligt lagen både olycksförebyggande och skadebegränsande.

En kommuns ansvar avseende skydd mot olyckor utgör utöver räddningstjänst även förebyggande verksamhet samt efterföljande verksamhet. Räddningstjänsten ansvarar för att bedriva en förebyggande verksamhet i enlighet med LSO 3 a §, där det framgår att räddningstjänsten ansvarar för att planera och organisera den förebyggande verksamheten så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död eller andra allvarliga skador. I det förebyggande arbetet ska även räddningstjänsten samordna och samverka med statliga verksamheter och andra som berörs.

LSO gör gällande att det ska finnas ett handlingsprogram för den förebyggande verksamheten som anger mål för verksamheten, risker för olyckor som finns i kommunen och som kan komma att leda till räddningsinsatser samt hur verksamheten är ordnad och hur den planeras. Det ska även finnas ett motsvarande handlingsprogram för räddningstjänst som anger mål för verksamheten, risker som finns i kommunen och som kan komma att leda till räddningsinsatser samt förmågan att;

- Genomföra räddningsinsatser för varje typ av sådan olycka.
- Genomföra flera samtidiga räddningsinsatser.
- Utöva ledning i räddningstjänsten.

I Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst¹ finns bestämmelser av vad ovan nämnda handlingsprogram ska innehålla.

¹ MSBFS 2021:1

3.2 Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)

Enligt 2 kap. 1 § LEH ska kommuner och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom ramen för kommunernas ansvarsområden analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter om kommuners risk- och sårbarhetsanalys² framgår att risk- och sårbarhetsanalysen bland annat ska innehålla identifierade och analyserade risker för det geografiska området samt behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat.

Kommunen eller aktören som bedriver samhällsviktig verksamhet väljer själv vilka extraordinära händelser som bör analyseras och kan exempelvis omfatta extrema väderhändelser, pandemier, olyckor och terroristattentat.

² MSBFS 2015:5

4 Resultat av granskningen

4.1 Organisation

Medelpads Räddningstjänstförbund organisation leds av en direktion som är politiskt tillsatt av förbundets tre ägarkommuner, Sundsvall, Timrå och Ånges kommuner. Förbundet leds av en förbundschef och är under denna organiserad i tre avdelningar;

- Räddningsavdelningen.
- Förebyggande avdelningen.
- Avdelningen för verksamhetsstöd.

Den förstnämnda avdelningen är en operativ verksamhet vars syfte är att genomföra effektiva räddningsinsatser som påbörjas inom godtagbar tid. Verksamheten består av två heltidsstationer, nio deltidstationer, frivilliga resurser i tio byar samt ett skyddscenter. Den förebyggande avdelningen avser verksamhet som genomförs i förebyggande syfte, det vill säga att förhindra att olyckor och kriser inträffar. Verksamheten syftar till att stödja såväl medborgare som samhällets aktörer inom medlemskommunerna i detta arbete, och är uppdelad i två enheter; *Tillsyn och tillstånd* och *Trygghet och utbildning*. Avdelningen för verksamhetsstöd utgör stödfunktion för förbundet, bland annat avseende personalhandläggning, IT-stöd och arbetsmiljö.

Förbundet har i ett led att höja klimat- och miljökompetensen generellt inom verksamheten inrättat en miljöstrategisk tjänst.

4.2 Ansvar

Förbundets ansvar och struktur regleras av en förbundsordning³, som innehåller bestämmelser om politisk styrning, ekonomiska förhållanden och ägarkommunernas insyn. Den övergripande lagstiftningen som reglerar förbundets verksamhet, såväl räddningstjänst som förebyggande verksamhet är framför allt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) som syftar till att bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn taget till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor. Förbundet ska även stödja ägarkommunerna i dess arbete i enlighet med lag (2206:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Förbundet ska enligt lag upprätta ett handlingsprogram för olycksförebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Utöver förbundsordningen finns ett reglemente för förbundsdirektionen⁴ som reglerar direktionens ansvarsområden och arbetsformer. Direktionen ansvarar för att handlingsprogrammets innehåll och resurser hålls på en effektiv nivå.

³ Fastställd av respektive kommunfullmäktige i Sundsvalls kommun 2014-09-29 § 298, i Timrå kommun 2014-10-17 § 123 samt i Ånge kommun 2014-10-27 § 72.

⁴ Fastställt av respektive kommunfullmäktige i Sundsvalls kommun 2014-09-29 § 217, i Timrå kommun 2014-10-27 § 124 samt i Ånge kommun 2014-10-27 § 73.

4.3 Målsättningar med verksamheten

Utöver de regleringar som återfinns i förbundsordning och reglemente har även ägarkommunerna beslutat om ett så kallat ägaruppdrag som specificerar förbundets uppgifter och inriktning för verksamheten. Ägaruppdraget gör gällande att förbundet ska upprätta en mål- och resursplan och som ska kopplas till framtaget handlingsprogram. De två styrande dokumenten ska komplettera varandra.

Förbundet har en mål- och resursplan för 2024 med en ekonomisk plan för 2025 - 2027⁵, som fastställer vision, verksamhetsidé och målsättningar. Förbundet har för år 2024 fem mål⁶ med tillhörande delmål. Det finns även indikatorer tillhörande delmålen. Nedan redogörs för de mål med delmål som är av särskild relevans för rubricerad granskning.

Mål	Delmål
Ett hållbart samhälle	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra i arbetet med social hållbarhet - Ta ansvar för en hållbar miljö - Vara en viktig aktör i samhällsplaneringen
Räddningstjänsten ska alltid fungera	<ul style="list-style-type: none"> - Ha robusthet och förmåga att verka även vid stora samhällsstörningar och kriser - Vara förberedd att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap - Bedriva ett ändamålsenligt säkerhetsarbete

Av mål- och resursplanen framgår en beskrivning av respektive mål, där det tydliggörs att förbundet ska ha en utvecklad förmåga att hantera situationer med extremt väder samt kunna bidra med kompetens inom hållbarhetsområdet för att kunna förebygga allvarliga konsekvenser av allt extremare väder. Målet *Räddningstjänsten ska alltid fungera* innefattar aktiviteter för att kunna säkerställa att samhällsviktig verksamhet kan bedrivas i händelse av kris eller krig. Planen betonar vikten av miljöarbete och hantering av extremt väder samt kostnader för miljöförbättrande åtgärder.

⁵ Beslutad av direktionen 2023-12-08, reviderad 2024-11-01.

⁶ Utöver de som redovisas i tabellen finns även målen pålitlig förvaltning, attraktiv arbetsgivare samt god ekonomisk hushållning.

4.3.1 Kommentarer

Granskningen visar att Medelpads Räddningstjänstförbund har en välstrukturerad organisation som möjliggör en effektiv hantering av både operativa räddningsinsatser och förebyggande åtgärder. Förbundets ansvar och struktur är även reglerade genom en förbundsordning som säkerställer politisk styrning, ekonomiska förhållanden och ägarkommunernas insyn. Därtill utgör reglementet för förbundsdirektionen och ägaruppdraget från ägarkommunerna tydlighet och riktning i verksamheten, vilket är särskilt viktigt för att säkerställa att förbundet kan agera effektivt och samordnat vid eventuella kriser.

Granskningen visar även att förbundet har en långsiktig vision och målsättningar med fokus på hållbarhet, beredskap för extremt väder och miljöarbete. Förbundets mål att alltid kunna bedriva samhällsviktig verksamhet, även under kris eller krig, är avgörande för att upprätthålla säkerhet och trygghet i regionen.

4.4 Förbundets arbete med riskanalyser

Det finns för förbundet en fastställd risk- och sårbarhetsanalys⁷. Vi har inom ramen för granskningen ej tagit del av analysen, med hänvisning till att handlingen omfattas av sekretess. Däremot har vi genom digitalt möte med säkerhetschef fått uppgifterna verifierade då vi översiktligt fått se innehållet i analysen. Analysen tar hänsyn till flera olika klimatrelaterade risker, samt en värdering av klimatiförändringarnas effekt på riskerna. En beskrivning av några av riskerna återfinns även i förbundets upprättade *Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst*⁸, som gäller perioden 2024–2027. Handlingsprogrammet är uppdelat utifrån förbundets två huvudverksamheter, det vill säga förebyggande verksamhet respektive räddningstjänst. För dessa verksamheter anges mål med verksamheten, risker för olyckor som kan komma att leda till räddningsinsatser samt hur verksamheten är ordnad och hur den planeras. För verksamheten rörande räddningstjänst innehåller även handlingsprogrammet vilken förmåga förbundet har att genomföra räddningsinsatser utifrån identifierade risker.

I handlingsprogrammet beskrivs arbetet med skydd mot olyckor som en ständigt pågående och cyklisk process. Olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder genomförs kontinuerligt för att stödja och hjälpa den enskilde.

⁷ 2023-06-01.

⁸ Antaget av förbundsdirektionen 2024-05-31.

Processen illustreras i fem skeden, vilka redogörs för i den nedanstående tabellen.

Olycksarbetets fem skeden	
Skede	Beskrivning
Förhindra olyckor	Åtgärder som minskar sannolikheten för en olycka – olycksförebyggande åtgärder
Vidta skadebegränsande åtgärder innan olyckor inträffar	Åtgärder som begränsar konsekvenserna av en olycka – skadebegränsande åtgärder
Förbereda räddningsinsatser	Åtgärder som begränsar konsekvenserna av en olycka – skadebegränsande åtgärder
Genomföra räddningsinsatser	Åtgärder som kan vara både olycksförebyggande och skadebegränsande
Vidta åtgärder efter räddningsinsatser	Åtgärder som kan vara både olycksförebyggande och skadebegränsande

I handlingsprogrammets fjärde kapitel redogörs för vilka risker förbundet ser kan inträffa i ägarkommunerna och huruvida dessa kan hanteras. Till grund för detta finns en riskanalys⁹ vars syfte har varit att identifiera risker i samhället och analysera större och allvarliga olyckor som kan inträffa. Riskerna värderas utifrån sannolikhet och konsekvens. Handlingsprogrammet gör gällande att de mest förekommande händelsetyperna är trafikolyckor och bränder. Andra händelsetyper kategoriseras i *Stora olyckor och samhällsstörningar*.

I programmet anges att vissa av dessa olyckor har låg sannolikhet att de inträffar, men att det är av vikt att undersöka de verksamheter och risker som finns inom ett geografiskt område så att samhället har beredskap vid eventuell händelse. Undersökningen ska mynna ut i en risk- och sårbarhetsanalys som dokumenteras.

Handlingsprogrammet innehåller två kategorier, stora olyckor samt extraordinära händelser. Exempel som anges på olyckor av större omfattning är bland annat naturolyckor och dammbrott. Därtill uppges exempel på identifierade extraordinära händelser som skulle kunna inträffa i Medelpad:

- Naturolycka – översvämning.
- Naturolycka – Skogsbrand.
- Störning i el- eller fjärrvärmeförsörjningen.
- Spridning av farligt ämne.
- Störning i elektroniska kommunikationer.
- Störning i dricksvattenförsörjning.

⁹ 2023-06-01.

Handlingsprogrammet innehåller en beskrivning av risk för naturolyckor i Medelpad. Bland annat uppges att frekvensen av naturolyckor ökat samt att det är viktigt att vara beredd på att extrema vädersituationer kan utvecklas till att bli allvarliga och ibland farliga, med omfattande egendomsskador, skador på miljön och risk för människoliv. Vidare beskrivs att det i Medelpad finns många mindre vattendrag och två större älvar, Ljungan och Indalsälven, som skulle kunna påverkas vid plötslig och intensiv nederbörd. Det geografiska området har en stor andel skog, vilket innebär att riskbilden kopplat till ett förändrat klimat kan leda till att skogsbränder blir allt vanligare. Det förändrade klimatet kan även medföra andra naturolyckor i området, särskilt i anslutning till de stora vattendragen.

4.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att förbundet har säkerställt att en risk- och sårbarhetsanalys (RSA) genomförts som omfattar påverkan av ett förändrat klimat.

Enligt 2 kap. 1 § LEH ska kommuner och aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom ramen för kommunernas ansvarsområden analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Granskningen visar att en risk- och sårbarhetsanalys upprättats i enlighet med 2 kap. 1 § LEH, och att den omfattar ett antal klimatrelaterade risker. Med anledning av att handlingen omfattas av sekretess har vi ej kunnat ta del av handlingen i sin helhet, men har genom digitalt möte fått uppgifterna som lämnats i intervju verifierade. Detta få vi fått se innehållet i analysen i begränsad form i samband med detta möte.

Förbundet har även upprättat ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst för perioden 2024–2027, i enlighet med 3 kap. 3 § respektive 8 § LSO. Handlingsprogrammet innehåller en beskrivning av händelser som skulle kunna inträffa i det geografiska området baserat på riskbilden kopplad till förändrat klimat.

Vi bedömer därför att handlingsprogrammet tillsammans med en upprättad risk- och sårbarhetsanalys utgör goda förutsättningar för förbundet att ha beredskap att agera vid en eventuell klimatrelaterad kris.

4.5 Förbundets förebyggande arbete samt beredskap vid eventuell klimatrelaterad händelse

4.5.1 Förebyggande arbete

Som tidigare nämnts finns ett upprättat *Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst*, vilket även innehåller en beskrivning av förbundets förmåga och verksamhet kopplat till både förebyggande arbete och räddningstjänst. Inom det förebyggande arbetet ansvarar förbundet för tillsynen av efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor. Förbundet erbjuder även stöd till enskilda individer genom information, rådgivning och utbildning samt hanterar rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Utöver dessa åtgärder fungerar förbundet som remissinstans till Polismyndigheten, kommunernas alkoholenheter och enheter för hantering av översikts- och detaljplaner, samt i miljöprocesser avseende ansökningar om tillstånd enligt miljöbalken.

Förbundets ägaruppdrag gör även gällande att förbundet ska arbeta för att underlätta för lika sociala arbetsvillkor, driva trygghetsarbete, genomföra arbete inom integration samt bedriva utbildningar och seminarier inom sina kompetensområden i syfte att utveckla arbetet med hållbarhet kopplat till Agenda 2030.

Enligt uppgift genomförs händelseutredningar efter större incidenter för att dra lärdomar om hur insatsen genomfördes, vilka konsekvenser den medförde och hur arbetet kan förbättras inför framtida händelser. Dessa utredningar rapporteras till direktionen. Även mindre och medelstora händelser registreras i ett uppföljningssystem för vidare analys och uppföljning.

4.5.2 Beredskap vid eventuell klimatrelaterad händelse

I ovan nämnda handlingsprogram återfinns även en beskrivning av förbundets verksamhet med koppling till räddningstjänst och den beredskap förbundet har vid en eventuell händelse eller kris. Den riskanalys som legat till grund för handlingsprogrammet utgör ett riktmärke för vilka händelsetyper där beredskap för att hantera dessa bedöms särskilt viktiga. Naturolyckor är en av dessa händelsetyper, samt brand av olika slag.

Programmet beskriver bland annat vilken tillgång som finns till egna resurser, hur alarmering av räddningsorganet sker samt vilken respons- och insatstid förbundet har. Räddningstjänstens förmåga att hantera de händelsetyper som återfinns i riskanalysen beskrivs även i programmet. För händelsetypen naturolyckor beskrivs att effekterna som ska uppnås inkluderar att inledningsvis begränsa skadeförloppet och sedan bryta det helt. Vid överhängande fara ska relevanta varningar ges för att minimera risker för person-, miljö- och egendomsskador. Riskområden ska utrymmas, framkomlighet på vägar ska skapas genom undanröjning av träd eller liknande, och påverkan på samhällsviktiga funktioner ska begränsas. Olyckor som riskerar att inträffa till följd av naturolyckor ska förhindras.

Nyckeluppgifter inkluderar att varna allmänheten, spärra av områden, utrymma, förmedla aktuell lägesbild, invalla, pumpa vatten, losstagnation och transport i terräng. Nyckelresurser omfattar losstagnationsutrustning, motorsågar och andra kapverktyg, stegar, invallningsutrustning, pumpar, terrängfordon, båtar, utrustning för tung räddning och drönare.

Beredskapen beskrivs i tre nivåer. På nivå 1 innefattar uppgifterna avspärning och utrymning av riskområden, undanröjande av träd, länspumpning och förmedling av lägesbild till övergripande ledning. På nivå 2 inkluderas att undsätta nödställda personer i oländig terräng och styra vattenflöden. På nivå 3 omfattas räddning vid byggnadsras.

Förbundets stationer och dess kapacitet att hantera nämnda händelser varierar, vilket även framgår av programmet.

4.5.3 Former för samverkan vid eventuell händelse

4.5.3.1 Övergripande om samverkan

I förbundets *Mål- och resursplan 2024* beskrivs att förbundets ändamål är att driva en gemensam räddningstjänstorganisation, där samverkan mellan ägarkommunerna möjliggör att under gemensam ledning samordna ägarkommunernas enskilda resurser inom området skydd mot olyckor. I förbundsledningen ingår förtroendevalda politiker från respektive ägarkommun, vilket enligt uppgift underlättar en god samverkan mellan kommunerna. En del av förbundets verksamhetsidé är även att "...arbetar för en utökad samverkan med andra kommuner och organisationer i regionen för att uppnå största möjliga nytta för medborgarna". Förbundet deltar bland annat i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser och i arbete som berör översiktsplanering.

Förbundet ingår i räddningsledningssystemet Räddningsregion Mittnorrland (RRMN), som samordnar resurser och samverkan mellan alla ingående organisationer med en övergripande ledning av räddningsinsatser. Inom detta system är arbetssätt, tekniska stödsystem, styrdokument och kompetensutveckling samordnade. En kontinuerlig utveckling av systemet uppges vara nödvändig för att upprätthålla hög kvalitet och kapacitet i ledningsarbetet över tid. Ledningssystemet täcker Jämtlands och Västernorrlands län samt tio kommuner i Västerbotten och Norrbottens inland.

Utöver samarbetet inom RRMN finns även avtal om gränslös samverkan med angränsande räddningstjänster. Förbundet har också avtal med olika verksamheter i kommunen, såsom avtal med medlemskommunerna om att förbundet ansvarar för att hålla vägar farbara och fria från hinder vid olyckor, samt avtal om lyft- och bärhjälp.

4.5.3.2 Samverkan vid eventuell händelse

Enligt uppgift gäller de direktiv och instruktioner som finns för vakthavande räddningstjänst vid samtliga typer av händelser, inklusive klimatrelaterade incidenter detta då instruktionerna för samverkan¹⁰ är generella och tillämpas på alla händelsetyper. Arbetsmetodiken är enligt uppgift inövad och strukturerad, vilket gör att en särskild instruktion för hantering av klimatrelaterade händelser inte bedöms vara nödvändig. Enligt uppgift genomförs årliga övningar med utrustning för att säkerställa en klimatanpassad räddningstjänst.

Såsom vi fått beskrivet blir vid en eventuell klimatrelaterad händelse högsta ansvarig i tjänst involverad och fattar beslut om insatsens inriktning. Utifrån inriktning sker en strukturerad samverkan med kommunerna. I de fall staben behöver involveras tas beslutsunderlag fram och samordning sker med respektive kommuns stab. För detta finns särskilt framtagna *Gemensamma riktlinjer – Stabsinstruktion Räddsam Y¹¹*, vilken tydliggör att syftet med en gemensam stabsorganisation är att skapa förutsättningar för en väl fungerande stab både vad det gäller kompetens och bemanning över tid. Riktlinjerna ska även skapa förutsättningar för ett ökat samarbete mellan organisationernas kommuner eftersom staben har en helhetsbild över de händelser som berör flera kommuner.

Av riktlinjerna framgår att en större räddningsinsats eller annan typ av samhällsstörning kräver en samverkan mellan olika aktörer. Kommunen, med sitt geografiska områdesansvar, spelar en central roll i krishantering och samverkan. RCB, som även fungerar som TiB (tjänsteman i beredskap) för de sju kommunerna i länet, har som uppgift att identifiera och informera kommunerna om händelser som kan påverka dem. Därefter ligger det på kommunen att hantera dessa uppgifter utifrån sitt kommunala perspektiv. I riktlinjerna framgår att Medelpads Räddningstjänstförbund stöder sina medlemskommuner genom att ha en utsedd person i staben som fungerar som kontaktperson mot berörd krisledning.

Av förbundets *Krisledningsplan*¹² framgår att tjänstemannaledningen vid en samhällsstörning ska leda samverkansmöten för berörda aktörer inom kommunens geografiska område samt delta i Länsstyrelsens samverkansmöten. Den kommunala krisledningen och berörda kommunala förvaltningar pekas ut som särskilt viktiga samverkansaktörer. Därtill återfinns viss information om hur samverkan ska ske i förbundets *Instruktion RCB/TiB för kommunerna inom Västernorrland*¹³.

¹⁰ Se Instruktion för RCB/TiB.

¹¹ Fastställd 2016-04-21, reviderad 2021-06-16.

¹² Fastställd av förbundschef 2017-06-01.

¹³ Beslutsinsats framgår ej av dokumentet. Upprättat dokument 2021-06-28.

Enligt uppgift ingår representanter från såväl förbundet som kommunerna i Länsstyrelsens beredningsgrupp respektive beredningsnätverk i enlighet med *Strategi för samverkan inom samhällsskydd och beredskap i Västernorrlands län*¹⁴.

Det konstateras att samverkansprocessen och hur denna går till i praktiken vid en eventuell händelse ej beskrivs utförligt i ovan nämnd dokumentation. Det finns också behov av att utveckla beskrivningen av hur politiskt samarbete mellan ägarkommunerna ska genomföras vid övningar inför potentiella händelser.

4.5.4 Bedömning

Vi bedömer att det i allt väsentligt finns en fastställd samverkan med förbundets ägarkommuner i händelse av att klimatrelaterad kris uppstår.

Bedömningen grundar vi på att vikten av samverkan mellan förbundet och ägarkommunerna tydliggörs i flera av förbundets styrande direktiv och dokument. Utifrån detta har förbundet en omfattande och strukturerad plan för förebyggande arbete likväl som beredskap vid olika typer av händelser, inklusive klimatrelaterade incidenter. Det framkommer även av granskningen att förbundet deltar i flera olika processer tillsammans med förvaltningar inom ägarkommunerna, såsom framtagande av övergripande risk- och sårbarhetsanalyser.

Vi bedömer att de incitament som finns för samverkan med olika aktörer samt kontinuerlig utveckling av system och metoder skapar goda möjligheter för förbundet att vidhålla en hög beredskap och effektiv krishantering. Däremot noteras att samverkansprocessen och hur denne går till i praktiken vid faktiska händelser kan förtydligas genom en skriftlig beskrivning av samverkansprocessen. I denna rutin bör det även ingå en plan för hur samarbete med den politiska ledningen i ägarkommunerna ska genomföras vid övningar inför potentiella händelser.

¹⁴ Länsstyrelsen, 2019-02-08.

5 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma förbundet har säkerställt en tillräcklig samverkan vid klimatrelaterade kriser.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att förbundet i allt väsentligt har säkerställt en tillräcklig samverkan vid klimatrelaterade kriser.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi direktionen i Medelpads Räddningstjänstförbund att:

- Utarbeta skriftliga rutiner för att formalisera och klargöra samverkansprocessen vid faktiska händelser, inklusive klimatrelaterade kriser. Rutinerna bör även innehålla en plan för hur samarbetet med den politiska ledningen i ägarkommunerna ska genomföras vid övningar inför potentiella händelser.

Datum som ovan

KPMG AB

Lena Medin
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Kundansvarig och kvalitetssäkrare

Hannah Klarkner
Verksamhetsrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

LENA MEDIN

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Serienummer: fdca59a9db67cf[...]85981c060041a

IP: 195.84.xxx.xxx

2024-12-12 13:15:58 UTC

HANNAH KLARKNER

Verksamhetsrevisor

Serienummer: b56927adcfbd00[...]7bf23af70611f

IP: 81.233.xxx.xxx

2024-12-12 14:04:39 UTC

Ain Liivlaid

Ordförande

Serienummer: ec74909bce2a14[...]55a951a16df83

IP: 62.108.xxx.xxx

2024-12-12 14:14:22 UTC

Keijo Johannes Ojala

Revisor

Serienummer: a8abe4ab14a795[...]64d854975d93e

IP: 95.192.xxx.xxx

2024-12-12 15:39:44 UTC

Siwert Reinhold Edefast Hellgren

Revisor

Serienummer: 8a1703f776f90b[...]cfa6b51386c47

IP: 95.203.xxx.xxx

2024-12-16 14:20:20 UTC

Detta dokument är digitalt signerat genom **Penneo.com**. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>** Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på **<https://penneo.com/validator>**